

وزارت معارف و اوقاف
شهید بهبهانی، خیابان ولیعصر، تهران

کلیاتی از جنگ و مواردی از دفاع مقدس

تألیف: سرتیپ ستاد ناصر آراسته

۱۳۸۹

سرشناسه: آراسته، ناصر، ۱۳۳۱ -

عنوان و نام پدیدآور: کلیاتی از جنگ و مواردی از دفاع مقدس / تألیف ناصر آراسته؛ [برای]

هیئت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

مشخصات نشر: تهران: ایران سبز، ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص.

شابک: ۱۵۰۰۰ ریال: 978-964-7607-76-6

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷.

موضوع: سیاست جغرافیایی - ایران

شناسه افزوده: ایران. ارتش. هیئت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۸ ۱۴۵۸ / ۱۶۰۰ DSR

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵ / ۰۸۲۳

شماره کتابشناسی ملی: ۱۹۴۷۵۰۴

کلیاتی از جنگ و مواردی از دفاع مقدس

نویسنده: سرتیپ ستاد ناصر آراسته

ویراستار تخصصی: سرتیپ ۲ حسین مبارکی

مقابله متن با اسناد و منابع: سرتیپ ۲ حسین مبارکی

ویرایش عمومی: رحیم نائی

حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: حامد خدمتی

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۸۹

شمارگان: ۲۰۰۰

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۷۶-۶

ناشر: انتشارات ایران سبز ص پ ۲۶۹۷-۱۶۷۶۵

مرکز پخش: تلفن: ۲۲۴۸۸۷۶۵ / نامبر: ۲۲۴۸۸۶۵۰ - صندوق پستی ۱۷۱ - ۱۹۵۶۵

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۲	جنگ از دیدگاه دانشمندان
۱۶	انواع جنگ از نظر دانشمندان و نوابغ نظامی
۲۴	جنگ در قرن بیستم
۲۶	جنگ از منظر قرآن و حدیث
۳۱	انواع جنگ در قرآن
۳۶	تعریف جنگ در اسلام و اهداف آن
۳۷	نتایج جهاد اسلامی
۳۹	ژئوپولتیک (سیاست زمین)
۴۰	موقعیت ژئوپولتیکی ایران
۴۲	ویژگی‌های خاورمیانه
۴۴	ویژگیهای ژئوپولتیک ایران قبل از وقوع انقلاب شکوهمند اسلامی
۴۸	تغییرات ژئوپولتیکی بعد از انقلاب
۵۱	اهداف استکبار از تحمیل جنگ به ایران
۵۲	انگیزه تاریخی جنگ ایران و عراق
۵۴	انگیزه ژئوپولتیکی عراق برای جنگ
۵۴	دلایل روانی آغازگر جنگ
۵۵	دلایل نظامی تحمیل جنگ
۵۶	اهداف و سیاست راهبردی استکبار و عراق در حمله به ایران
۵۶	اطلاعات نظامی و ملی راهبردی عراق از ایران
۵۹	اشتباهات فاحش استکبار و صدام در محاسبه مبانی اطلاعات از ایران
۶۱	راهبرد نظامی عراق در جنگ با ایران

۶۳	دفاع مقدس هشت ساله ما از منظر اسلام عزیز
۶۵	مقایسه دفاع مقدس با نظرات دانشمندان
۶۷	تقسیم‌بندی پیروزی و شکست در جنگ
۶۹	پیروز دفاع هشت ساله کیست؟
۶۹	اهداف صدام از تحمیل جنگ
۷۰	اهداف پشتیبانان صدام یا استکبار شرق و غرب
۷۱	اهداف جمهوری اسلامی در دفاع مقدس
۷۲	چرا خود را پیروز جنگ می‌دانیم؟
۷۴	مراحل جنگ و شکست و پیروزی در هر مرحله
۸۲	شکست صدام در استراتژی نظامی
۸۷	دلایل پیروزی در جنگ
۹۰	فداکاری ارتش
۹۳	تذکر پایانی
۹۵	منابع و مأخذ

معارف جنگ

«معارف جنگ» مجموعه‌ای از باز یافته ها، ذخایر و دستاوردهای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است که خداوند متعال به پاس فداکاریها، ایثارگریها و برکت خون شهدای والامقام، نصیب رزمندگان اسلام نموده و از سینه‌های جوشان آنها به سینه‌های پاک و تشنه نسل جوان انقلاب اسلامی منتقل می‌گردد.

سازمان افتخاری «هیأت معارف جنگ» که از پاییز سال ۱۳۷۳، با بنیانگذاری امیر سرفراز ارتش اسلام «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» و حمایت‌های مادی و معنوی مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، این رسالت مهم را با روحیه متعالی بسیجی بر عهده گرفته، مفتخر است که با الهام از کلام نورانی خدای متعال مبنی بر «وَأَلْزِمْنَا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»، با صداقت و تلاش دسته جمعی در این وادی مقدس گام نهاده و این رسالت افتخار آمیز را که با گرایش «پژوهشی - آموزشی» شکل گرفته است، ادامه دهد و در این راه امید به لطف و یاری خدا دارد.

شیوه کار هیأت معارف جنگ در گردآوری تجارب جبهه‌های نبرد بدین ترتیب بوده است که بر اساس زمان و مکان هر عملیات، جمعی از رزمندگان اسلام که در آن عملیات نقش مهمی را برعهده داشته‌اند به منطقه عملیات عزیمت نموده و با یادآوری خاطرات خود در صحنه نبرد و برداشتهای تحریری، صوتی و تصویری، مجموعه‌ای از حقایق و واقعیت‌های تلخ و شیرین را گردآوری نموده و در نهایت بعد از تطبیق آنها با مدارک و اسناد جبهه‌های نبرد در مسیر تدوین قرار می‌دهند.

آموزش معارف جنگ نیز از سال ۱۳۷۴ به صورت آموزش نظری و میدانی برای هر دوره از دانشجویان سال ۳ دانشگاه افسری نیروی زمینی و از سال ۱۳۸۲ برای هر چهار دانشگاه افسری زمینی، هوایی، دریایی و فارابی به اجرا در آمده و به یاری پرودگار ادامه خواهد داشت.

هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ»

مقدمه

غم و اندوه از دست دادنش سراسر میهن اسلامی را فرا گرفته بود. هرکس او را دیده بود و هرکس او را ندیده بود برایش می گریست و یا از این مصیبت سخت غمگین بود بتحقیق می دیدیم و می گفتند که بعد از رحلت جانشوز حضرت امام رضوان الله تعالی علیه و آن تشییع میلیونی از بدن مطهر روح خدا، چنین تشیعی در تهران انجام نشده بود، تشییع از کسی که خود را نه در زبان بلکه در عمق جان، سربازی کوچک برای اسلام و میهن اسلامی می دانست. طبیعی است بعد از رهبر معظم انقلاب فرمانده بزرگوار کل قوا و خوانواده اش، دوستان نزدیکش بیش از دیگران مصیبت زده و سوگوار بودند. من هم در این طیف جا داشتم، دیری نپائید که بعد از شهادتش با امر فرماندهی معظم کل قوا بنده بعنوان سرپرست هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی عهده دار مأموریتی شوم که او آن را بنیان گذاشته بود، صیاد عزیز به فوز شهادت که سال ها آرزوی آن را داشت رسید و به جوار قرب حق پرکشید ولی گنجینه ای از تجربه، ایثار، شهامت، علم، نبوغ، شهادت طلبی، خلوص و تقوا را در آثار عملی و سیره مدیریتی خویش در هیأت مزبور برجا گذاشت که گرچه قطعه ای کوچک از گستره وسیع فضائل وجودی اوست ولی سال های سال می تواند توشه و منبع

ارزشمندی برای متخصصین، اندیشمندان و صاحبانظران عرصه دفاع، نظامیگری و رفتار خالصانه در عرصه مدیریت باشد.

آری تقدیر چنین بود که اگر در وصیت نامه اش مرا وصی خویش نام برده است عملاً این وظیفه را در هیأت معارف جنگ برعهده داشته باشیم. برحسب وظیفه و ضرورت و الزام می‌بایست حداقل آموزش دو موضوع درسی را که آن عزیز سفر کرده در دانشگاه افسری امام علی بهعهده داشت یعنی ۱- تبیین جنگ ۲- منش فرماندهی، را خود برعهده گیرم.

بهترین و در دسترس ترین منابع آموزشی در این موارد همان طرح درس ها و جزوات آموزشی بود که صیاد دلها آن فرمانده متشرف، انقلابی، شجاع، عارف عامل به علم خویش تهیه کرده و در اختیار ما قرار داده بود لذا با بهره گیری از آنها و بررسی و مطالعه شخصی و استفاده از تجربیات گذشته نسبت به تهیه دو متن آموزشی در خصوص دو موضوع منش فرماندهی- کلیاتی از جنگ و مواردی از دفاع مقدس اقدام نمودم و البته چون قصد اینجانب ارائه آموزش در دانشگاههای زمینی، هوایی و دریایی ارتش بود این دو متن با ذائقه و حال و هوای نظامی این دانشگاهها تدوین گردید و از طرفی چون اعتقاد من در شیوه تدریس مشارکت دانشجو در این امر است و این شیوه را با طرح سوالات، ذکر خاطرات، مسابقه و بیان مصادیق و منابع و شرح موارد با کمک دانشجویان و یا ارائه استدلال توسط آنان در حین درس معمول می دارم لذا کتاب یا متن آموزشی که تهیه می‌نمایم بسیار خلاصه و

فشرده می‌باشد لیکن حجم مطالب کتاب بعد از دوره آموزشی برای دانشجو توسط آنان و با یادداشت برداری از شرح مطالب مذکور در کتاب و با عنایت به موارد مطرح شده در کلاس، نزدیک به دو برابر آنچه هست می‌گردد به عنوان مثال شرح هر کدام از انواع و اقسام جنگ در کلاس به بحث گذاشته می‌شود. کتاب حاضر نیز تحت عنوان «کلیاتی از جنگ و مواردی از دفاع مقدس» از همین خصیصه برخوردار است و اگر خواننده در صفحات، زیرنویسی از منابع و مآخذ بهره‌برداری شده ملاحظه نمی‌نماید به این دلیل است که در کلاس‌ها یافتن منابع و تحقیق در منابع را هم به عنوان بررسی و مسابقه به دانشجو واگذار می‌نمایم. البته در پایان کتاب فهرست منابع مذکور است. در این کتاب ابتدا به تعاریف و سپس به انواع و اقسام جنگ پرداخته و چون بزرگترین و مهم‌ترین دلیل وقوع جنگ تحمیلی را تغییرات ژئوپولتیکی ایران اسلامی حاصل انقلاب شکوهمند اسلامی می‌دانم. مختصری به این تغییرات پرداخته و اهداف دشمنان را در تحمیل جنگ و دلایل آن را از منظر آنان بیان نموده‌ام. در پایان این بحث، دفاع ۸ ساله را با انواع جنگ‌ها مقایسه‌ای کوتاه نموده و دلایل پیروزی جمهوری اسلامی ایران در جنگ را بیان کرده‌ام و چون به اعتقاد من استخوان بندی اداره جنگ با ارتش جمهوری اسلامی ایران بوده است لذا در پایان چند سطر نیز از دلایل وفاداری و فداکاری ارتش آورده‌ام امید که مقبول خداوند واقع شود.

سرتیپ ستاد ناصر آراسته

جنگ از دیدگاه دانشمندان

- در اینجا به تعاریفی از جنگ از دیدگاه نوابغ و اندیشمندان نظامی، جامعه شناسان سیاسی - سیاسیون، استراتژیستها و حکما می پردازم، این تعاریف یا مستقیماً تعریف از جنگ است یا غیر مستقیم، البته هر کدام در جامعیت یا در مانعیت نقائصی دارند.
- جنگ حقیقت همیشگی تاریخ است و صلح تنها یک متارکه موقت جنگ است، پس جنگ اصل است و صلح فرع.
- جنگ یعنی کسب قدرت و برای کسب و اعمال قدرت باید جنگید.
- جنگ درگیری مسلحانه دو یا چند حکومت برای دسترسی به خواسته های مشروع یک طرف و نامشروع طرف دیگر است.
- جنگ درگیری مسلحانه دو جمعیت است برای اهداف و خواسته های قدرتی که خود را برتر می داند.
- جنگ تحمیل اراده سیاسی یک کشور به کشور یا کشورهای دیگر با استفاده از قوه قهریه است.
- جنگ وسیله ای قدرتمند برای اعمال سیاست است.